

האליזר

עלון לשבת קודש

דברי מחשבה והלכה, ומהנעשה בבתי הכנסת

להצלחה ולשמירה על חיילנו במלחמה להחזרת החטופים בריאים ושלמים ולרפואת הפצועים

נושא השבוע: נישואין (עב)
ההפטר: "ויפתח גלעדי" (שופטים יא)

ו' תמוז תשפ"ד 1533 (שנה כט')

פרשת זווקת

"קחו את המטה והקהל את העדה אתה ואהרן אוזיך ודברתם אל הסלע לעיניהם"

וְנָתַן בַּיּוֹמִי" (כ,ז)

הקב"ה מצוה את משה לדבר אל הסלע לעיני העם ובאופן זה להוציא ממנו מים, כדי ששמו יתברך יתקדש ברבים ויאמרו: מה סלע זה שאינו מדבר ואינו שומע ואינו צריך פרנסה מקיים דיבורו של מקום, קל וחומר אנו שתלויים בחסדו יתברך מתוך שמשפיע עלינו שפע מתנות חיים להחיותנו ולספק צרכנו. ניתן ללמוד מכאן גם על ההנהגה בין בני זוג שכל מטרתם להקים בית נאמן בישראל על אדני התורה והמצוות ולהקים בסייעתא דשמיא משפחה, צריכים הם לנהוג בהרבה איפוק והבלגה אחד כלפי השני בחיי היום יום מתוך כבוד הדדי, וגם שנוצר קושי חיובי שידברו וילבנו את העניין ולא יהיו קשוחים "כסלע" להתבצר בעמדותיהם, ומתוך שינהגו בשיקול דעת ודעת תורה תהיה נר לרגלם יזכו שהשותף השלישי ישרה שכנתו ביניהם ויזכו לסייעתא דשמיא בכל ענייניהם.

"על כן יאמרו המושלים בואו ונשב תבנה ותכונן עיר סיוון" (כא,כז)

מובא בגמרא (בבא בתרא עה:) "המושלים" - אלו המושלים ביצרים, "בואו חשבון" - בואו נחשב חשבוננו של עולם הפסד מצוה כנגד שכרה ושכר עבירה כנגד הפסדה. "תבנה ותכונן" - אם אתה עושה כן, תבנה בעולם הזה ותכונן לעולם הבא.

כשבני הזוג ימשלו ביצרים ולא יתנו לנפש הבהמית קרי לתאוות והרצונות לנהל אותם היינו שיעשו כל פעולותיהם בהנהגת השכל, לאחר שיקול דעת והתבוננות בדברים, הם יזכו ל"תבנה ותכונן" - לבנות את הקשר ביניהם בצורה בריאה ואמיתית, ואשרי השוקל דרכו תמיד.

(תורת הפרשה)

מעשה שהיה

ללמוד להבליג... (הרב מרדכי רוט)

היה זה לפני כשנה, קיבלתי טלפון מיהודי אשר ביקש להיפגש איתי בדחיפות. וכך הוא סיפר: "אני נשוי זה מספר שנים. יש לנו ילדים טובים ופרנסה בשפע ברוך השם, אני ואשתי עובדים קשה לפרנסת המשפחה, אבל ברוך השם אני לא מתלונן. אשתי, אישה טובה, דואגת, מסורה לילדים ולי. אבל יש לה בעיה אחת, יש לה פה, כך שלפעמים בלהט הוויכוח היא יכולה להגיד לי משפטים שפוגעים בי מאוד. יכול להיות שמשפטים כאלו לאדם אחר פחות יפריעו, אבל אני באופן אישי מרגיש שזה גומר אותי נפשית, פשוטו כמשמעו.

"לאחר כמה שנות נישואין החלטתי לעשות לזה סוף, היא לא תדבר אליי כאלו משפטים!

ישבנו לשיחה ארוכה, שוחחנו על עברו בילדותו, ועל ההווה: אלו משפטים אשתו אומרת לו, איך הוא מתנהג לאשתו - בצורה מכבדת ואוהבת או שלא.

שמתני לב שאשתו באמת יכולה להגיד פה ושם משפטים לא הכי נחמדים, אבל זו לא הבעיה. אלו לא משפטים שנאמרים בשביל לפגוע, אמנם הם קצת מעל התדר הנכון, ופשוט הוא רגיש

ע"פ "אור החיים" אופק תל אביב * לא לעיין בזמן תפילה * שקיעה 7:50-7:47 * סוף זמן ק"ש 8:31-8:34

כניסת שבת: 7:30 יציאת שבת: 8:20 יציאת ש"ת: 9:15

ופגיע מאוד ולכן הוא מרגיש כפי מה שהוא מרגיש.

הסתכלתי לתוך עיניו ואמרתי לו בעדינות: "נכון, אתה צודק שאשתך צריכה לטפל בעצמה וללמוד שיש משפטים שפוגעים בך מאוד ולא להגיד אותם, היא צריכה באמת לעשות את זה, אבל אני חושב שגם, ובעיקר, אתה צריך ללמוד פה משהו.

הבעיה העיקרית היא לא המשפטים שאשתך אומרת לך מדי פעם, אלא איך שאתה לוקח אותם ללב. יש לך קצת רגישות ופגיעות יתר על המידה, ולכן אתה מרגיש כך. בגלל שאשתך אומרת לך איזה משפט, אתה עצוב ושבור ליומיים ולא מדבר איתה? הכול נהפך לשחור! הכול נגמר, זו הבעיה! צריך ללמוד ביחד איך להתמודד עם אותם משפטים. נכון, אפשר להיפגע מאדם שאמר לך משהו, אבל אם אתה רואה שהפגיעה לא עוזבת אותך ואתה לא יכול להשתחרר ממנה ומאבד פרופורציות על מה שנאמר, אז זה משהו שאתה צריך לעבוד עליו".

הוא מייד אמר לי במעט כעס: "אז אתה חושב שבי הבעיה, שאני לא בסדר? במקום שאשתי תטפל בעצמה ותשתנה ואז הכול יהיה בסדר ויהיו לנו חיים מאושרים, אתה זורק את השינוי עליי, שאני צריך לטפל בעצמי? לא ולא! אם היא לא הולכת לטיפול אנו נפרדים סופית".

הסברתי לו שהוא צודק, שאשתו בהחלט צריכה לשנות את צורת הדיבור שלה. אבל הסבל שהוא עובר, הכאב הנפשי שהוא חווה, לא קשור לאשתו, אלא קשור אליו. איך הוא מפרש דברים, איך הוא לוקח דברים, איך הוא מגיב כאשר פוגעים בו.

האמת, שאני רואה זאת כל כך הרבה פעמים אצל אנשים, הוא מגיע והוא בטוח שאם אשתו תשתנה אז הוא יהיה מאושר ושמת, וכל הבעיות יפתרו.

אבל אני רואה שוב ושוב שהרבה פעמים הדבר פחות קשור לבן הזוג השני, אלא קשור לאדם עצמו. עם איזה מטענים נפשיים הוא מגיע לנישואין? האם הוא אדם פגיע, רגיש, כעסן? אלו חסכים וסכמות מהילדות יש לו?

לפעמים עם כל הבעיות האלו הוא מגיע לנישואין, ואז כשהעסק חורק, במקום שהאדם יבין שהוא צריך לעשות שינוי עם עצמו, הוא זורק זאת על הצד שכנגדו.

ואני מדבר לפני הטיפול בזוגיות, אני מדבר על הטיפול של האדם עצמו בנפש שלו.

ולכן בסיפור הזה, לפני הזוגיות יש משהו אחר שצריך לטפל בו, והוא הפגיעות הקשה שלו. איך כל משפט שאשתו אומרת לו גומר אותו נפשית ולא לטפל כרגע בזוגיות, שזה כמו לשים פלסטר על חתך עמוק.

כמה שניסיתי להסביר לו בצורה יפה ועדינה את מה שצריך לעשות פה, הוא נפגע ממני והפסיק לבוא לפגישות. בכאלו מקרים אני רואה שכמה שאדם יכול לדעת דברים, צריך סייעתא דשמיא לכל דבר ודבר, אבל זה מה שהיה.

חשבתי כבר שסיימתי איתו אבל... לפני זמן קצר קבלתי ממנו שיחת טלפון: "אתה זוכר אותי... הייתי אצלך לפני כשנה לפגישה אחת. אני חייב לספר לך משהו, אחרי שיצאתי מהפגישה איתך ממש כעסתי עליך. אמרתי לעצמי: 'אני לא אתן שיפגעו בי יותר, אמרתי לאשתי אם את לא הולכת לטיפול תוך שבוע, אני לא יכול להמשיך כך....

אשתי לא רצתה ללכת לטיפול, היא אמרה לי: 'אני אלך, אבל אני לא הולכת באיומים'.

ואת אשר יגורתי בא לי, היא התייעצה עם איזה יועץ שאמר לה להפרד... וזה אכן קרה. הגירושין שברו את ליבי מאוד, ותקופה ארוכה הייתי ממש בדיכאון עד שהייתי צריך לקחת 'ציפרלקס' בשביל לצאת מהמצב הנפשי שהייתי בו.

לפני זמן קצר התחתנתי בס"ד ואז קיבלתי את זה שוב... נפגעתי מאשתי. אמרתי לעצמי: 'מה, כל הנשים הן אותו דבר?'

ואז נפל לי האסימון לדברים שאמרת לי לפני כשנה, שאני צריך לטפל בעצמי וללמוד איך

לקחת דברים בפרופורציות, איך לא להיפגע. אני מבין שצדקת, ואני לא רוצה לאבד את הזוגיות השנייה שלי בגלל משהו שאני כנראה צריך לטפל בו".

הנקודה הזו של ההבנה של האדם שהאור, השלווה והחיבה נתונים בו ולא בכך הזוג שלו, ולא רק השני אשם, לוקח זמן להפנים אותה.

כי אדם בדרך כלל בטוח שמקור כל צרותיו זה בן הזוג, ואם הוא רק ישנה אותו הוא יהיה מאושר ושמח ויהיה לו טוב כל הימים, זו תובנה נפשית שצריך להכיל ולהבין אותה ולפעמים לוקח זמן להבין זאת.

לדעתי רוב הבעיות שיש בין זוגות לא נובעות מבעיית חוסר התאמה ביניהם, אלא בעיות רגשיות שיש לאחד מבני הזוג או לשניהם וכאשר זה מטופל הכול מסתדר.

כמובן שישנם מקרים שלא קשור כמה שתטפל בעצמך, כי אם לבן הזוג יש בעיה והוא לא מטפל בה או שהוא מטפל בבעיה אבל הוא לא משתנה מכל מיני סיבות שהן, אזי הבעיה תישאר, אבל בשביל זה צריך אדם חיצוני שיגיד את זה.

הלכות הנהגות בין בני הזוג[כה]

פינת ההלכה

תקשורת בין בני הזוג

א. אדם שמחנך ומרגיל את עצמו לדבר טוב על הזולת, ומרחיק את עצמו מלדבר רע על שום בריה, הופך להיות טוב במהותו, והרהורי ליבו ומחשבותיו משתנים בהתאם. כל התקשורת שלו עם הזולת תלך על הצד הטוב והחיובי (המדריך לנישואין מאוסקים לרב זמיר כהן עמ' 83).

עצה טובה לרכישת זווית ראייה של עין טובה כלפי הסובבים ובעיקר כלפי הבן/בת זוג השני :

- יעלה על כתב את רשימת המעלות שקיימות בבן הזוג.

- יסמן מתוך מעלות אלו את אותן שבן הזוג חזק ממנו.

- יכתוב את הצד החיובי בחסרונות שיש בבן הזוג כגון: אם אשתו מפריזה בניקיון, סוף סוף יש בזה תועלת שהבית נקי ומסודר, אשה שמדברת הרבה ומטריחה את בעלה יש בתכונה זו תועלת בחינוך הילדים (סס עמ' 84).

ב. אדם המשתמש בלשונו באופן נכון: מחמיא כראוי בזמן, מעודד, משתתף בצער הזולת ומנסח ביקורת באופן מושכל, יוצר סביבו אווירה נעימה וממילא חייו וחייו סובבים טובים ומאושרים. אולם המשתמש בלשונו לעוקצנות ולביקורת חסרת גבולות ומאידך נמנע מלהחמיא ומלהביע דברי נחמה ועידוד, לשון זו תוביל אותו לחיים מרים כלענה (המדריך לנישואין מאוסקים עמ' 57).

ג. צריכים בני זוג לדבר זה עם זה בדרך כבוד והערכה (הרמב"ם הל' אישות פ"טו הל' יט-כ) לשבח ולהחמיא ולמעט בביקורת והערות (דרכי החינוך הראשוני עמ' 4-5), טוב לשלב הומור בדיבור ולהשתמש במילים רכות ונעימות (פלא יועץ ערך אהבה איש ואשה), וח"ו לא להשתמש בקללות ואלימות (קו"ע אבה"ע סי' קנ"ג בהרמ"א).

ד. האדם מטבעו זקוק לשמוע חיזוקים למעלותיו ולמעשיו הטובים. דברי שבח ומחמאות יוצרים תחושה נעימה בלב השומע, מחזקים את האהבה והרעות ומעודדים המשך עשייה מתוך שמחה (המדריך לנישואין מאוסקים לרב זמיר כהן (ג) עמ' 69 ומסדולא (א) עמ' 63, זוגיות עם רגש הרב מיכאל לסרי עמ' 55).

הסבר: האדם מטבעו נוטה לראות את חסרונות חברו ולא את מעלותיו, וזה שאומרים חכמי המוסר "שאדם רואה דרך השחור (=אישון) שבעין", על זה מובא במשנה באבות (פרק א משנה ו): "הוי דן את כל האדם לכף זכות"- שאם נתאמץ נוכל לראות מעלת חברנו.

ה. יש להקפיד כל הזמן לחזק את ה"קשר הרוחני" שפרושו לצאת יחד לבד, לשוחח יחד על כל מיני נושאים [בנוסף לנושא חינוך ילדים], ללמוד יחד, לבלות יחד, שיתוף ברגשות וכדו' יבטיח את יציבות הקשר בין בני הזוג עד 120.

הסבר: קשר בין בני זוג מבוסס על שלשה גורמים עיקריים: הקשר הטבעי, הקשר הרוחני וקשר דרך הילדים בתחילת הנישואין שני הקשרים הדומיננטיים הם: הקשר הטבעי והקשר דרך הילדים. כי כשמתחילים להזדקן והילדים מתחתנים הקשר שאמור להחזיק אותם הוא הרוחני, ואם הם לא בנו אותו הקשר מתחיל להתרועע.

לדוגמא: להבדיל אלף הבדלות אדם קונה מכונית חדשה ולא משקיע בה בטיפולים תקופתיים בהתחלה היא תיסע נהדר אך אחרי מס' שנים יתחילו החריקות והתקלות עד שהרכב יושבת כליל.

ו. רצוי שהבעל והאישה ישבו לאכול יחד לפחות ארוחה אחת ביום, היות ושעת הארוחה היא שעה של מפגש איכותי, וכמו שאמרו חז"ל (גמ' סנהדרין קג): "גדולה לגימה שמקרבת את הלבבות",

ולכן כדאי שלא להחמיץ הזדמנות זו. ואף אם אחד מבני הזוג רעב והשני עדיין לא הגיע יאכל דבר קל, כדי כשיגיע בן הזוג ישבו לאכול יחד (הניסוחין בהלכה ולאגדה עמ' 84).

ז. אחד האמצעים החזקים ביותר ליצירת יחס של חיבה וקירוב הוא ריבוי שיחה וריצוי. כיוון שהדיבור הוא כלי חזק מאוד ביצירת קשר של האשה עם בעלה, לכן ריבוי דיבור משמח אותה ונותן לה להבין שבעלה מתעניין בה ובמה שעובר עליה, שותף לרגשותיה ומהווה אוזן קשבת לבעיותיה וללבטיה (הניסוחין בהלכה ולאגדה עמ' 59).

הסבר: דורנו דור "הקידמה" בו התקשורת הסלולרית מאוד מפותחת, הדיבור "לכאורה" נעשה מיותר והתקשורת בין אנשים מתנהלת לרוב בתכתובת. כל אחד "עסוק" בטלפון הנייד שלו בין אם זה איפון [אפילו כשר] ובין בניידים הפשוטים וזה גורם לאנשים להסתגר בתוך עצמם ומהווה פגיעה אנושה בתקשורת בין איש לאשתו.

דוגמאות מעשיות:

* אפשר לראות בעל ואישה שהגיעו לבית מלון ויושבים בלובי וכל אחד עסוק באיפון שלו במקום שידברו ביניהם, בזמן האכילות שעומד לרשותם, שהרי יצאו לבית מלון להירגע ולחזק את הקשר ביניהם.

* אפשר לראות בני משפחה יושבים במסעדה וממתנים שיביאו להם את המנות שהזמינו ובזמן הזה כל אחד עסוק בנייד שלו, ואיך יוכל להתקיים בהם מאמר הגמרא (סנהדרין קג:) גדולה לגימה שמקרב את הלבבות?

* בעל ואשתו עושים הליכה לשם בריאות וכל אחד מדבר בנייד שלו במקום שינצלו זמן איכות זה לדבר ביניהם מלב ללב ולא שיחה טכנית.

* בני הזוג מנהלים במהלך היום שיחות בתכתובת בווטצפ מבלי לדבר ביניהם פיזית, ואין תקשורת מיטבית כמו הדיבור שיש בו רגש ומסרים על פי מנגינה לבין תכתובת טכנית שאין בה רגש.

ח. יש לבנות זוג לחוש את השני במהלך השיחה אתו וזה כולל: להקשיב לצד השני, להתרכז בו, להביט לתוך עיניו ולהקדיש לדבריו את מלוא תשומת הלב והרצינות, ולא להתעסק בדברים נוספים תוך כדי השיחה [ואפילו לא להציץ שניה בפאלפון] (זוגיות עם רגש עמ' 44-42), ולפעמים מומלץ לחזור על הדברים העיקריים שנאמרו כדי להראות לצד השני שהקשבנו לדבריו (ספ).

והמדבר יודא שהשני "נמצא אתו" ולא מפליג אי שם במחשבותיו (ספ).

ט. בני הזוג צריכים ליזום זמן איכות אותו הם מקדישים לעצמם להיות יחד ללא מפריעים, ולא יענו בזמן זה לטלפונים ואפילו לא לשלוח תכתובת, ורצוי לכבותם לגמרי בזמן זה.

דוגמא ממעשה שהיה: אברך שנשוי לאשה היטק בעלת תפקיד בכיר מאוד, החליטו ערב אחד לנסוע יחד למסעדה בעיר אחרת כדי להתאוורר ולחזק את הזוגיות שלהם. והנה בזמן הנסיעה נכנסה לאשה שיחה ממקום עבודתה והתפתחה שיחה ערה "על הרמקול" בענייני העבודה שלה, תוך שהיא משתיקה את בעלה שלא יפריע ל"שיחה החשובה" ובעלה מתפוצץ ומבליג. כשהגיעו למסעדה הבעל לא יכל יותר ויצא מהמכונית ולאחר שניה שב ונכנס והתניע את הרכב והאשה שסיימה סוף סוף את שיחתה שאלה: "מה קרה לאן נוסעים?", הוא השיב: "חוזרים הביתה" ... וכל הדרך הם ניהלו וויכוחים וחזרו רעבים

דוגמא ממעשה שהיה: זוג שמצומצמים בפרנסה חסכו כסף במשך תקופה ארוכה כדי שיוכלו לצאת לבית מלון להתאוורר. הם החליטו לצאת לנופש לאילת והנה במהלך הנסיעה הארוכה נכנסה לאשה שיחה ממקום עבודתה ובמקום לשוחח עם בעלה היא שוחחה איתם. כשהגיעו למלון רצה הבעל לטייל עם אשתו, אך היא אמרה שהיא רוצה להאזין ליומני החדשות כדי לדעת מה קורה במדינה ... הבעל חזר מהנופש עייף ועצבני והנופש לא השיג את מטרתו.

י. התקשורת בין בני הזוג לעולם תהיה ישירה, ללא התערבות של גורמים חיצוניים כהורים, בני משפחה או חברים. גם כשנמצאים במצב של וויכוח, משבר וכדו' יש להם לשבת בנים לבין עצמם ולנסות לפתור את הקושי שנוצר. במקרים קיצוניים רצוי לערב גורם מקצועי כיועץ נישואין תורני וכדו' (הניסוחין בהלכה ולאגדה לרד דוד נקי עמ' 85, זוגיות עם רגש עמ' 134, המדריך לניסוחין מאושרים עמ' 163).

יא. אין לתת ליחסי "כלה וחמות" או "חתן וחמיה" לפגוע בתקשורת בין בני הזוג. הבעל צריך לעמוד לצד אשתו מול משפחתו והאשה צריכה לעמוד לצד בעלה מול משפחתה (הרב זמיר כהן מהידברות המדריך לניסוחין מאושרים עמ' 167-166, הרב שמואל כהן זצ"ל במאמר במרכז יג"ר, עיין ילקו"י כיבוד אב ואם פ"ד ס"ז).

קוראים יקרים ואהובים הי"ו

הסדרה של שידוכין/נישואין הסתיימה בכוונתנו בס"ד בל"נ להוציא את הסדרה בחוברת וכשהיא תהיה מוכנה נודיע על כך בעלון

שעורי תורה לגברים באשדוד, בבי"כ ישיבת אשדוד רח' רבי עקיבא אזור ג' בימים א-ה בבוקר
מ- 11:00 עד 1:00 גמרא, משנה, מוסר בהסברה נפלאה עם הרב שלמה אסייג שליט"א

טל': 08-8644452 אתר העלון: alonhaihud.co.il דוא"ל: haihud.ashdod@gmail.com